

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број IV бесплатан примерак
АПРИЛ 2015 Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

-Технологија гајења кукуруза у условима суше

СТОЧАРСТВО

- Косидба луцерке и справлјење сена

ЗАШТИТА БИЉА

-Сузбијање корова у кукурузу

ТЕХНОЛОГИЈА ГАЈЕЊА КУКУРУЗА У УСЛОВИМА СУШЕ

Последњих година суша на нашим теренима има размере елементарне непогоде и можемо рећи да је свака друга година сушна, посебно у времену када је кукурузу влага најпотребнија (јули и август). Недовољна количина и посебно неравномеран распоред падавина, високе температуре ваздуха и земљишта и ниска релативна влажност ваздуха праћена сувим ветровима основна су карактеристика суше на Космету.

Последњих година имамо доста нових хибрида кукуруза чији потенцијал за родност је знатно висок и креће се око 15т/ха а у условима наводњавања и до 18 т/ха. али у пракси на нашим њивама просек рода креће се око 4-5 т/ха. На тај начин је степен коришћења генетског потенцијала свега 20-30%.

За то постоје бројни разлози: неодговарајући избор хибрида и слабо коришћење њихових потенцијала родности, непоштовање агротехничких мера у технологији гајења кукуруза, слабо коришћење индиректних и директних мера против суше (агротехничке мере).

За превазилажење суше морају се поштовати сва начела савремене агротехнике. Агротехничке мере имају прворазредни значај у процесу превазилажења суше. За разлику од нормалних година у сушним годинама суша може да буде: слаба, средња, прилична, јака и екстремна суша каква је била 2003 и 2013 година. У односу на нормалне, родне године просечно умањење приноса кукуруза од суше је: при почетној до 10%, средњој 10-20%, приличној 20-30%, јакој 30-40% и при екстремној суши 40-50%.

Агротехничке мере борбе против суше могу да буду индиректне и директне. У индиректне мере убрајају се : мере којима се земљиште оспособљава за боље упијање воде (заоравање стрништа, обрада земљишта, ђубрење, стварање повољније структуре), мере за спречавање губљења влаге из земљишта испаравањем (заоравање стрништа, окопавање усева, култивирање, уништавање корова) и мере за рационално коришћење влаге у земљишту (стварање толерантних и изузетно толерантних генотипова кукуруза за стресне услове суше, плодоред, ђубрење).

Директна мера борбе против суше је наводњавање. У нормалним родним годинама применом 1-2 заливања просечно се принос кукуруза повећава 25-40%. а у екстремно сушним и око 200%.

Од индиректних мера борбе против суше на повећање приноса просечно утичу: заоравање стрништа до 5%, обрада земљишта 20-40%, ђубрење 30-50%, плодоред 10-20%, култивирање 5-10% и уништавање корова 30-40%. (податци Др. Живота Јовановић).

- У условима суше препоручује се следећа технологија гајења кукуруза:
- Одабрати толерантне хибриде кукуруза на сушу (ране до средње ране).
 - Кукуруз обавезно гајити у плодореду,водећи рачуна о предусеву(нпр.озима стрна жита,соја,грахорица,сточни грашак).
 - Систем основне обраде подесити према агроколошким условима (клима и тип земљишта),предусеву.
 - Допунску обраду обавити што раније у пролеће.
 - Парцеле ђубрити уз употребу :основним (органикађубрива,НПК хранива у јесен и примену азота у пролеће једнократно.
 - Сетву обавити крајем прве декаде априла месеца што опет зависи до временских услова(температура,влага).
 - Сузбијање покорице обавити култиватором 1-2 пута само по потреби,ако је неопходно (и за уништавање корова).Прихрањивање азотним ђубривима по правилу не даје позитивне резултате због суше те га у току вегетације не треба примењивати већ једнократно пред сетву припремом земљишта(дрљањем).
 - Наводњавање где за то има услова обавити 2-4 пута са нормом заливања око 30милиметара.На тај начин ће приноси бити високи и стабилни,а производња профитабилна.

Саветодавац ратарства Зоран Милосављевић

КОСИДБА ЛУЦЕРКЕ И СПРАВЉАЊЕ СЕНА

Биљна хранива заузимају прво место у исхрани преживара. Од биљних хранива најважнија су кабаста хранива свежа или конзетвирана на различите начине. Где постоје повољни услови (површине под пашњацима) исхрана животиња се обавља на паши, што обезбеђује најјефтинију производњу меса и млека. Напасањем говеда на квалитетним сејаним пашњацима може се максимално добити до 20 кг млека или дневни прирасти у тову од 750 до 1000 г. Економична производња млека – заснива се на исхрани квалитетним кабастим хранивима. Један од битних фактора који утичу на стабилност и продуктивност у сточарској производњи управо је стабилна производња кабасте сточне хране. Да би се обезбедила сточна храна током читаве године неопходно је сачувати сточну храну произведену током сезоне. Током очувања је значајно обезбедити минималан губитак квалитета и квантитета сточне хране. У том случају се обично користи сушење или ферментација траве и смањења влаге.

Највећи значај за производњу сена код нас има луцерка, захваљујући високој хранљивој вредности, добрим биолошким особинама и великим приносима;

Луцеркино сено често представља количински најважнији извор протеина за исхрану говеда (12-14% сварљивих протеина). По садржају минералних материја, нарочито фосфора и калцијума, луцерка заузима прво место међу крмним биљкама, нарочито је значајна за исхрану младих и приплодних грла стоке. Луцерка садржи у зеленој маси и добро справљеном сену значајне количине каротина као извора А витамина, затим значајну серију витамина: Б, Ц, Д, Е.

Садржи и микроелементе као што су: Zn и Mo. Због високог садржаја калцијума, луцеркино сено може бити узрок појаве млечне грознице. Због тога треба при крају бременитости део или целокупну количину луцеркиног сена у оброку за краве заменити ливадским сеном!!! Код лептирњача или смеша у којима преовладавају

вишегодишње лептирњаче, прво кошење треба извршити у почетку образовања цветних пупољака. Каснијом косидбом могу се, истина, постићи још већи приноси, али се знатно губи у хранљивој вредности биљне масе.

Степен конзумирања сена по вољи зависи од његовог квалитета. Лошије сено се конзумира у количини од 1,5 кг на 100 кг телесне масе, а добро сено двоструко више.

Луцеркино сено може бити и једина храна за товну јунад, при чему се постижу прирасти до 1000 г.

Кошење првог откоса луцерке најбоље је обавити у почетку цветања првих цветова у цвастима првих конуса већине биљака. Наредне откосе, осим последњег, треба косити пред почетак или на самом почетку цветања. Луцерка у првом откосу врло често полеже због танких, високих и сочних стабала у густом склопу као, и, честих киша и ветрова у мају када се обично и коси, те уз велику пажњу треба приступити кошењу, у том случају раније. У наредном откосу нешто каснијим надокнадићемо накупљање резерви у корену и круницама.

Начелно се може рећи да први откос луцерке даје сено са већим учешћем грубе стабљике и мање лисне масе од сена добијеног од следећих откоса. Сено од првог откоса редовно има нижу хранидбену вредност и када је адекватно сушено, од сена других откоса. Према искуствима произвођача, већа производња млека се добија са сеном луцерке из првог откоса, са вишим садржајем силових влакана, него са сеном следећих откоса.

Доба дана и време косидбе имају значајан утицај на квалитет сена. При јакој топлоти у поподневним часовима, садржај силових протеина у надземним деловима биљака се смањује (до 3%) све до почетка вечерњих часова. Осетно смањење почиње од 14 до 19 часова. У раним јутарњим часовима почев од 4ч садржај протеина се повећава и достижа највећи садржај око 10 до 11 часова, стагнира до 14 часова. У нашим условима прво кошење луцерке обавља се средином маја, када се остварује 35 до 40% од укупног годишњег приноса крме, односно постиже се боље развиће другог, трећег, па и четвртог пораста.

Справљање сена је сложен процес. При сушењу сена нарочито треба обратити пажњу и чувати лист биљака које се суше, младе изданке и врхове стабала, јер ови органи садрже највише хранљивих материја. Њиховим пресушивањем долази до круњења и опадања, заостајања на земљи, а то значи да су заувек као сточна храна изгубљени.

Висина косидбе луцерке треба да буде 5 до 6 цм. Није добро косити ниже, јер може доћи до оштећења круне. Сакупљање и балирање сена се обавља у раним јутарњим часовима, да би се губици лисне масе svelи на минимум.

Балирање сена је веома погодан начин за сакупљење сена сушеног на покошеној парцели. Сено треба пажљиво складиштити и очувати од разних неповољних утицаја до момента његове употребе. Сено се најчешће чува под шупама и у камарама, које се обавезно покривају преко завршног дела пластичним фолијама. За камарисање сена треба одабрати погодно место, близу сточарских објеката. Камаре у основи имају правоугаони облик, дужине 20 до 50м, а ширине 5-8м и висине 6-8м. Камаре треба поставити тако да ужа страна буде окренута према најучесталијем ветру. Спољашње површине морају бити равне, не сме бити депресија. Завршавање камара треба да буде поступно како би атмосферска вода имала потпун слив. Око складиштеног сена треба обезбедити одлив воде копањем одводног канала 10-15цм, удаљеног 30-50цм од камаре.

Саветодавац сточарства Косовка Јакшић

СУЗБИЈАЊЕ КОРОВА У КУКУРУЗУ

Коровима у пољопривреди називамо све непожељне биљке које расту на обрадивим површинама и са становишта интереса човека, под коровима се подразумевају све оне биљке које се налазе на истом станишту са гајеним биљкама а нису циљ гајења, и то не само дивље већ и гајене.

Штете од корова могу бити велике и разнолике, и могу се различито манифестовати: смањују принос гајене биљке, засењују и гуше гајену биљку, троше воду и минералне материје, транспирацијом повећавају влажност ваздуха чиме се омогућава лакша инфекција од болести.

Као широкоредни усев, кукуруз има велико растојање између редова и биљака у реду, што омогућава лакши раст и развиће корова, нарочито у почетним фазама развоја кукуруза. За сузбијање корова у кукурузу неопходно је применити више мера као што је правилан плодоред, правовремена обрада земљишта, густина сетве, ђубрење, наводњавање, међуредна обрада и рационална примена хербицида.

Правилном и правовременом применом агротехничких и механичких мера смањује се присутност корова до нивоа да не утиче значајно на смањење приноса. Сменом усева у плодореду мењају се еколошки услови за раст и развиће корова. Могли корови који се добро развијају у кукурузу, у густим усевима као што су стрна жита не могу да опстану. Класична обрада земљишта има веома значајан утицај на појаву корова, у односу на редуковану обраду која се у задње време све чешће користи у гајењу кукуруза. Приликом класичне обраде, по правилу је увек регистрован мањи број врста и јединки корова, нарочито вишегодишњих. Класичном обрадом тј. дубоким орањем избацују се на површину подземни органи вишегодишњих корова и њиховим измрзавањем у току зиме, значајно се смањује њихова виталност.

Осим агротехничких и механичких мера у сузбијању корова у кукурузу могу се користити и хемијске мере. Хемијске мере сузбијања корова у кукурузу подразумевају употребу одговарајућих хербицида.

По начину деловања на биљке, хербициди се деле на:

- тоталне, који уништавају све биљке
- селективне, који уништавају само одређене врсте биљака, у првом реду коровско биље.

Према начину деловања могу се поделити на:

- хербициде контактне дејства (надземни делови)
- транслокационе хербициде (спроводним системом)

Према времену употребе могу се поделити на хербициде који се употребљавају после сетве а пре ницања и хербициде који се користе после ницања кукуруза.

За хербициде који се користе после сетве а пре ницања потребна је добра обрада земљишта и довољна количина падавина, важан је чинилац је да киша падне у првих 5-7 дана након третирања. Препорука је да се за ово третирање користе препарати на бази: Terbutilazina (1,5-2,5 l/ha), S-metalohloro (1,5 l/ha), pendimetalina (4-6 l/ha), sulcotriona (1-1,5 l/ha).

Ови хербициди се користе најкасније до појаве трећег листа код кукуруза, јер каснијом применом може доћи до фитотоксичности код гајене биљке.

Сузбијање корова након ницања кукуруза има предности у односу на третирање пре ницања, јер циљано сузбијамо најзаступљенији коров. Недостатак ове методе је већа цена хербицида и неповољни временски услови (кишовито време) у тренутку када се корови и кукуруз налазе у најповољнијој фази за примену хербицида.

Приликом сузбијања корова, потребно је узети у обзир најосетљивију фазу корова: код усколисних корова фаза до 3 листа, код широколисних фаза 2 до 4 листа а уколико сузбијамо дивљи сирак то је фаза 10-15 см, при томе обавезно треба водити рачуна и о фази развоја кукуруза (не сме да пређе 8 листова).

Број листова кукуруза нам одређује који ћемо препарат употребити, као и спектар корова.

За сузбијање широколисних корова до 5 листова кукуруза користе се препарати на бази: 2,4 D (Monosan herbi 1.5-2.5 l/ha, Maton 0,5-0,8 l/ha), препарати на бази dikambe (Banvel 0,5-0,7 l/ha) и dikambe+bentazon (Cambio, Avalon 2l/ha) примењују се најкасније до 6 листова кукуруза. У фази преко 6 листова користе се хербициди: Talisman Ekstra 1,25-1,5 l/ha, Laudis 1,5-2 l/ha, Clio 0,15-0,2 l/ha и Callisto 0,15-0,25 l/ha.

За сузбијање усколисних корова до 6 листова кукуруза користе се препарати на бази: rimsulfurona (Tarot 40-60 g/ha и Grid 20g/ha), а препарати на бази nikosulfurona (Motivel 1 l/ha) и foramsulfurona+izoksadeina-etil (Equip 2-2,5 l/ha) могу се применити и у каснијим фазама развоја кукуруза, преко 6 листова.

Саветодавац заштите биља **Недељковић Синиша**